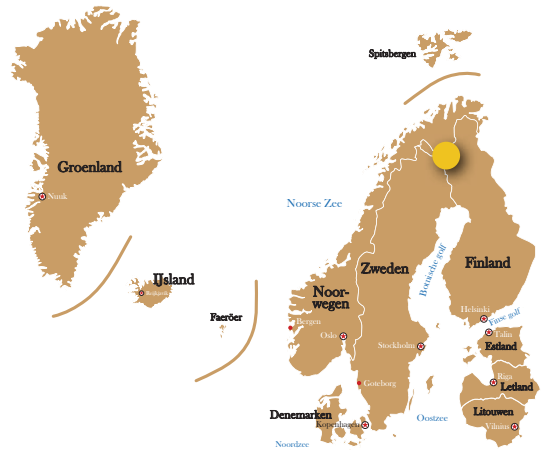

A person in winter gear, including a black jacket, blue backpack, and ski boots, stands on a snowy path. In the background, another person in a red and blue jacket is visible, and a town and mountains are visible under a clear blue sky.

Wat wij vaak missen,
heeft Scandinavië in overvloed
Het verleidelijke
natuurijs van
het noorden

Op naar Lillehammer voor een goed doel

Op naar het ijs van Vinterstaden Östersund

Scandinavië is voor Nederlandse schaatsliefhebbers een walhalla. Ijs om van te dromen, en het ligt er nog maandenlang ook. Steeds meer schaatsers die het wachten op Nederlandse natuurijs zat zijn, ontdekken het Scandinavische ijs, van soms meer dan een halve meter dik. Wij bonden de schaatsen alvast onder.

TEKST & FOTOGRAFIE FRED GEERS

Eigenlijk is de ontdekking van het Scandinavische ijs niet nieuw. In de lange ijsloze periode die volgde op de barre Elfstedentocht van 1963 gingen kleine groepjes Nederlanders schaatsen op de Zweedse meren. Jeen van den Berg, Elfstedentochtwinnaar van 1954, was er een van. Ze hadden zo hun eigen plekjes en eigen contacten. Maar inmiddels zijn de Scandinavische ijsvlakten beschikbaar voor iedereen. Vanwege de uitgestrektheid en de gevaren van het grillige ijs zijn wel wat kennis en voorzorg vereist. Maar gelukkig zijn er geveegde trajecten én gidsen, die je meenemen over de mooiste ijsvlaktes.

Voor de massa

In de jaren zeventig, toen het Nederlandse natuurijs maar niet wilde komen, werd al naarstig gezocht naar alternatief natuurijs elders. De Stichting Alternatieve Elfstedentocht verkende speurend over de horizon een aantal landen op zoek naar het glimmende ijs. Liefst zo glad mogelijk én liefst met een flinke hotelaccommodatie aan het ijs. “Want als we komen, komen we in grote aantallen”, was het motto van de Nederlandse organisatoren. De Mjøsa, het grootste meer van Noorwegen, werd twee keer het strijdtoneel voor een alternatieve Elfstedentocht. Op het hobbelige ijs

Après-skate aan de rand van het Runnmeer bij Främby Udde

werd de strijd gestreden. Toch werd het geen blijvertje, daar op het Noorse ijs onder Lillehammer. Na een zoektocht in diverse landen werd uiteindelijk de Weissensee in Oostenrijk dé schaatslocatie voor de alternatieve Elfstedentocht. De massa schaatsliefhebbers vindt hier ieder jaar zijn weg.

Voor de liefhebber

Maar in dat proces van zoeken naar alternatief natuurijs bleef bij enkele anderen de liefde voor het noordelijke ijs, de omgeving én niet te vergeten de Noordelijke schaatsliefhebbers. Noren, Zweden en Finnen zijn bij uitstek de schaatsers met de lange adem. Deze landen hebben al heel wat helden voortgebracht. Wat zou er mooier zijn dan juist in die omgeving te schaatsen? Onze Kees Verkerk verlegde na al zijn succes op het ijs niet voor niets al vroeg zijn toekomst naar Noorwegen. Hij was de man, die bij de eerste tocht op de Mjøsa met zijn auto rondjes draaide over het ijs. Inmiddels zijn er nieuwe plekken ontstaan,

waar Nederlandse schaatsliefhebbers hun hart konden ophalen. Een daarvan is Kuopio in Finland op het Kallavesimeer. De marathon-schaatsers sloten hiermee altijd hun seizoen af en dat leverde altijd fraaie beelden van mannen met ingevroren baarden, net als van de laatste echte barre tocht van de winter van 1963 in Friesland. Dat sprak tot de verbeelding. Finland heeft ook een prachtige plek om te schaatsen in het nationale park Linnasaari, midden in het merengebied bij Savonlinna. Het is bijzonder om hier in de wildernis te schaatsen, waar verder alleen dieren zijn. En in de avond geniet je van een lekkere duik in het ijswater na de sauna.

Leven op het ijs

Het leuke van het schaatsen in Scandinavië is dat het kleinschalig is en de natuur ook een grote rol speelt. Hier heerst de authentieke sfeer, de sportiviteit en de rust. Het ijs hoort hier bij de winterbeleving. Leuk is om te zien hoe ook veel kinderen op het ijs genieten, zij

komen met schoolklasjes regelmatig op het ijs. En daar hoort ook een mogelijkheid bij om worstjes te grillen. Het allemansrecht, zoals de Zweden dat op het land hebben, geldt ook voor het ijs. Een mooi voorbeeld van het gebruik van het ijs is in Östersund te zien. Hier hebben ze maandenlang een speciaal parcours op het ijs. Deze stad aan de Storsjö, letterlijk 'het grote meer', noemt zichzelf dé winterstad, Vinterstaden. En terecht, want de winter kun je hier goed beleven in vele opzichten. Op het ijs is het iedere dag een gezellige drukte van wandelaars, langlaufers, nordic-walkers en gewoon kantoor mensen, die hier hun lunchwandelingetje doen. Kinderen ijshockeyen hier tegen elkaar, de meest ontwikkelde schaatstak van Zweden. Maar voor de langeafstandsschaatser is hier prachtig ijs gepolijst op de Storsjö. Aan de overkant zie je de skiërs de piste afkomen. Iets verderop ligt Jamtli winterpark, een openluchtmuseum met de sfeer van eeuwen geleden. Vanaf het ijs loop je zo het stadje in. Östersund is een prachtige plek om de winter op z'n Zweeds te beleven.

Glimmende spiegels

Al zijn de ijsvlaktes in Scandinavië in overvloed aanwezig, sneeuw valt er ook regelmatig. Een baantje van een paar kilometer sneeuwvrij maken is een flinke klus, laat staan een ronde van dertig kilometer, zoals op de Orsajö tussen Orsa en Mora al jaren gebeurt. Ook hier bevindt zich een prachtig meer, met eilandjes erin in dit geval. Ijsmeester Affe Björkman heeft er in de winter een dagtaak aan om een mooie gladdere baan voor de schaatsers te ver-

'Het leuke van het schaatsen in Scandinavië is dat het kleinschalig is en de natuur ook een grote rol speelt'

In het Noorse Stetskog schaatsen de allerjongsten hun wedstrijd

Met aandacht voor alle soorten ijs

zorgen. Wanneer hij na elf uur sneeuwruimen klaar was, riep hij: "En waar zijn nu al die Nederlandse schaatsliefhebbers?" Het is een forse klus om een baan van die lengte maandenlang sneeuwvrij te houden. Een aantal keren zakte Björkman met tractor en al door het ijs. Komende winter gaan ze met lichter materieel aan de gang. Vanuit Hotel Kungshaga bij het Orsameer kan je het ijs op, maar komende winter zijn er ook diverse leuke activiteiten in de sneeuw te doen. De Nederlandse hotel eigenaren Daphne en Pauwel van Zonneveld hebben een gids, die je meeneemt op sneeuwschoenen of ski's door de ongerepte natuur. Het nabijgelegen OrsaGrönklitt is leuk voor skiërs en langlaufers, en in het berenpark zijn behalve beren ook roofdieren te spotten.

In de vingers

Een van de plekken waar ze het maken van ijs voor schaatsers goed in de vingers hebben, is op het Runnmeer bij het wintersportstadje Falun. Hier worden diverse banen van diverse afstanden geveegd. In februari biedt de Runnwinterweek tal van activiteiten. Een van de mensen hierachter is weer – hoe kan het ook anders? – een Nederlander: Christian van Dartel, die hier woont en al een jaar of tien verschillende evenementen verzorgt voor schaatsliefhebbers en marathonschaatsers. Het ijs ligt dicht bij het stadje in een prachtige omgeving. Wie wil, kan zelfs een eigen huisje aan het ijs bewonen. Wel vroeg boeken, want de belangstelling is groot. Door de jaarlijkse wedstrijden van de KNSB heeft het ijs van het Runnmeer inmiddels een duidelijke klank gekregen.

Gejaagd door de wind

Nederlanders zijn ontdekkers; dat weten we als het om sneeuw en ijs gaat, maar toch is het Scandinavische ijs niet om mee te spotten, ook al is het er maandenlang voorhanden. Want waar wij in ons land de ijssclubs en de KNSB hebben die waakt over de ijsdikte, zo ontbreekt dat in het noorden. Hier hebben de schaatsers hun eigen rayonhoofden: opgeleide gidsen, die de omgeving en het ijs goed kennen. De meeste Zweedse schaatsliefhebbers wonen in de regio Stockholm. Alleen al de schaatsclub van de Zweedse hoofdstad, de Stockholms Skridskoseglarklubb (SSSK), heeft meer dan tienduizend leden. Ze trekken er in groepen opuit zodra het kan; soms gebeurt dit al in november omdat ze zelfs ver naar het noorden gaan om het eerste ijs te zoeken. De bus brengt ze naar de rand van het beste ijs, het liefst met de wind in de rug. Aan het eind van de dag staat de bus aan de andere kant om de schaatsers weer op te halen. Deze Zweedse manier van schaatsen – Zweeds schaatsavontuur – is sinds eind jaren negentig ook weggelegd voor Nederlandse schaatsers. Zweedse ervaren gidsen nemen je mee naar de mooiste plekken op het ijs. En het bijzondere is dat de tochten niet alleen over het ijs gaan, maar soms ook dwars door een bos of over de rotsen. Want avontuur zal er zijn. In een goede Zweedse winter voeren de tochten ook regelmatig over het ijs van de Oostzee in de archipel van dertigduizend eilanden voor de kust. De veiligheid van de deelnemers is gegarandeerd doordat iedereen rijdt met een volledige veiligheidsuitrusting én natuurlijk op de Zweedse kluunschaatsen, want die gaan als een speer. Deze schaatsen kun je ook zo losklikken als je een stukje moet lopen, ideaal voor de lange afstanden over alle soorten ijs. Veel schaatsers die de Vikingarännet rijden, een tocht tussen Uppsala en Stockholm, rijden op deze ijzers.

Gezellige drukte op het ijs van de Orsasjö op de schoolschaatsdag

Voorbeeld van Nederlandse activiteiten op Noors ijs: Jeroen Oostendorp (R): initiatiefnemer en ijsmeester schaatst na alle voorbereidingen nog even tweehonderd kilometer op zijn 'eigen' ijs

Het lonkende ijs

Dit verhaal zou niet compleet zijn als we niet de andere plekken zouden noemen, waar schaatsliefhebbers samen met anderen zelf allerlei initiatieven ontplooiën om te kunnen schaatsen en evenementen te organiseren. In Noorwegen, op dezelfde Mjøsa als waar het allemaal begon, zetten twee Nederlanders, Jeroen Oostendorp en Jeroen Linnenbank, al jaren samen het evenement Skate4Life op. Hard werkend hebben ze baan van tien kilometer gerealiseerd vlak bij Lillehammer. Ooit hield de Noorse schaatsbond hier een stukje

vandaan het evenement Norwegian Skatingfestival. De Noorse bank sponsort de Noorse schaatsbond om op meer plekken evenementen op natuurijs te houden. Een daarvan is Setskog, een klein plaatsje verscholen achter de bossen. Wie deel wil nemen aan het evenement of wil schaatsen op een geprepareerde baan rijdt er voor een dagje naartoe. Wie wat meer geld overheeft, laat zich verwennen in Rømskog Spa & Resort. Reken maar dat het weer een feest wordt op het ijs in het noorden; activiteiten in overvloed, op en rond het ijs.

NOORDELIJK NATUURIJS PRAKTISCHE INFORMATIE

Ligging en bereikbaarheid

De snelste weg naar het Noordse ijs is vliegen naar Stockholm, Oslo of Helsinki en op de luchthaven een auto huren op weg naar de schaatslocaties. Maar ook met de auto en boot is goed te doen.

Beste reistijd en weer

De beste tijd voor een schaatsreis naar het noorden valt tussen februari en eind maart. Niet dat er in januari niet voldoende ijs is, maar dan pas zijn over het algemeen de grotere

meren dicht. De meeste evenementen vinden in februari plaats.

Accommodaties

Op de diverse plaatsen zijn hotels, appartementen of huisjes bij het ijs te vinden.

Informatie

Op Nordic Skating Center (www.nordicskating-center.nl) zijn alle locaties beschreven. Hier staan ook de belangrijkste evenementen op het ijs in Noorwegen, Zweden en Finland.